

SOPRONI ARCOK

BOLODÁR ZOLTÁN –
KÜCSÁN JÓZSEF

Adorján Attila (1928–2013)

2013 februárjában, életének 85. évében elhunyt Adorján Attila, a Soproni Múzeum nyugalmazott fotográfusa. 1958-tól 2005-ig dolgozott a múzeumban, előbb mint általános restaurátor, majd ezzel párhuzamosan, mint a muzeológiai munka fényképész dokumentátora, végül mint a fotógyűjtemény kezelője. A konzervatori, restauratori munkával a Nemzeti és a Néprajzi Múzeum műhelyeiben ismerkedett meg és ott szerzett gyakorlatot is. Egyetlen, konzervatori képzettséggel rendelkező munkatársként minden gyűjtemény anyagában dolgozott, restaurátorként elsősorban a fémtárgyakkal és a kerámiával foglalkozott.

Mivel a fotográfia fiatal kora óta érdekelte, Csatkai Endrétől lehetőséget kapott rá, hogy a múzeum fényképgyűjteményét heti egy napon gondozza. Amilyen ütemben a hetvenes és a nyolcvanas években a múzeum gyűjteményei gyarapodtak, a kiállítások bővültek és a szakalkalmazottak létszáma nőtt, úgy vonult vissza fokozatosan a konzervatori munkától és foglalkozott egyre többet a fényképezéssel. Ezekről az évektől kezdve ő kezelte a múzeum fotóarchívumát, melybe nem csak a munkatársak általa laborált és feldolgozott képei kerültek, de egyre több saját felvétellel gyarapította is azt.

A Soproni Múzeum országos jelentőségűvé emelkedésének legszebb évtizedeit töltötte a Deák tér sarkán álló „Anyaházban”, és az itt töltött 48 évben a múzeum történetében meghatározó személyiségnek számító kutatókkal dolgozott együtt. Segítette a munkáját Csatkai Endre Kossuth-díjas művészettörténésznek és Domonkos Ottó néprajzkutatónak. Különösen szép emlékként beszélt Domonkos Ottó és a régész Nováki Gyula gyűjtőútjairól, amelyek dokumentálásához az általuk készített fotók kidolgozását is ő végezte. A nyolcvanas években végigfényképezte Askercz Évával a soproni főesperesség területén található templomokat és azok berendezéseit, felszereléseit, valamint az utak mellett álló szobrokat. Környe Attila számtalan időszak kiállításának képanyaga az általa készített reprodukció volt. Közreműködött Dávid Ferenc falkutatásainál, amelyek közül többször említette az Új utcai ó-zsinagóga feltárását. A Városháza mögött álló egykori mozi alatti területen Tóth Sándor régész ásatását dokumentálta, de rendszeresen fényképezte Tomka Péter és Póczy Klára feltárásait is.

Folyamatosan készítette a tárgyfotókat illetve a fotómásolatokat a kiadványok és az adattárak számára, rendszeresen megörökítette a múzeumi rendezvényeket és a városi eseményeket. Laboratóriumából került ki a múzeum időszak kiállításainak installációiban felhasznált fényképanyag zöme, hosszú ideig a grafikus munkáját is az ő szövegreproi pótolta.

Az a mintegy 150 ezer fotó, ami az adattárakban és a fényképgyűjteményben rejtetik, valamint számos közlemény, ami a múzeum könyvtárának polcain található, mind munkájának eredményét őrzi. Tucatnyinál több könyvet és 40 további kiad-

ványt tudott felsorolni a 75. születésnapjára megjelent interjúban, amelyekhez részben vagy egészben ő készítette az illusztrációkat. Megszámlálhatatlan folyóirat, múzeumi vezető mellett a Soproni Szemle, a Várhely és a Soproni Füzetek folyamatosan közölte a fényképeit.

Szenvedélyes fotográfusa volt Sopronnak, de nem csak hangulatos látképeket és utcaképeket készített százzszámra a mindig változó városról, hanem dokumentátor-ként az architektonikus részleteket is megörökítette. 1989-től nyugdíjasként, napi 4 órában rendszerezte és gyűjtötte a fotókat. Életvidám ember volt, de fura mód a képzőművészetnek pontosan azt az ágát kedvelte, a fotografozást, ami leginkább az elmúlásról szól. A körülöttünk lévő folyamatosan változó világot csak Ő láthatta olyannak, mint ahogyan képein rögzítette. Amit lefényképezett, az már soha többé nem lesz olyan, mint amilyen az exponáló gomb megnyomásának pillanatában volt. Szerencsére a fotográfia egy olyan „valóság”, hogy tevékenységének köszönhetően újra felidézhetjük a Gödör-játszóteret, megtehetjük, hogy nem a torony átjáróján keresztül sétálunk az Előkapu irányából a Fő térre, hanem még a Tűztorony mellett tudunk elhaladni, és valósággá válhat a mai panelházak helyén egykor volt, vadregényes Szedres. Dokumentálta a Rák-patak partjára kidobott Mechle-kapu szobormaradványait, a Batsányi utcában a gyalogos vasúti felüljáró lebontását és a Hátulso utcában a Húsgyár szanálását, s még sorolhatnánk. Az utolsó években az apró részletek kezdtek foglalkoztatni, ezért egyre több kaput, kilincset, ablakot kutatót fel és örökített meg.

Ne feledjük el őt, mint nagy mókamestert sem! Mindig volt egy jó vicce a hozzá betérő kollégák számára, a múzeumi összejöveteleken pedig ontotta magából a tréfákat, a társaság lelke volt. Kollégáiban örökre megmaradó kép jellegzetes alakja, kissé meghajlott háta, ahogyan fehér köpenyében, fényképekkel a kezében, a laborjából át-sétál az Anyaházba. „Dóri Bácsi” most elment. Nem csak nekünk, egykori munkatársainak, de a városban nagyon sokaknak hiányozni fog majd!

KUBINSZKY MIHÁLY

Emlékeim soproni építészekről és
épületekről

1950. augusztus 15-én, alig egy hónapja elnyert építészmérnöki oklevéllel zsebemben munkába léptem a Soproni Magasépítési Nemzeti Vállalatnál. Az időpont arra jogosít, hogy mondhassam: a 20. század második felében Sopron város építési és építészeti munkáinak tanúja és részben aktív résztvevője is voltam. 1957. szeptember 30-ig maradtam az állami építőiparban, melynek soproni vállalata ez idő alatt nevét háromszor megváltoztatta, felügyeleti hatóságai legalább ugyanannyiszor módosultak, de én az ott eltöltött hét évem alatt mindvégig építésvezetői beosztásban dolgoztam. 1957. október 1-jén kerültem az egyetemi rangban álló Erdőmérnöki Főiskola állományába egyetemi tanársegédként és onnan 1995. december 30-án, a jogutód Erdészeti és Faipari Egyetemről vonultam nyugdíjba. Akkor már több mint 20 éve tanszékvezető egyetemi tanár voltam. Sopron város építési munkáihoz több szálon át is kapcsolódtam: Különböző bizottságok munkájában (műemléki albizottság) és tervpályázatokon vettem részt, később pályázatokat értékelő zsűrikben dolgozhattam. Terveztem néhány lakóházat a városban. Az építés minden ágát átfogó társadalmi szervezetben, a MTEsz-hez tartozó ÉTE (Építőipari Tudományos Egyesület) helyi szervezetének munkájában évtizedeken át tagként, titkárként és végül elnökként munkálkodtam. Egyetemünk saját építkezéseinél különböző feladatokat láttam el (tervező, műszaki ellenőr), az Egyetem szerződéses (úgy nevezett külső megbízásos) munkáiban – főleg ipari létesítmények műszaki ellenőrzésében (Hőerőmű, Vasöntöde, Vízmű fedett uszoda építése és átalakítása) – ugyancsak tevékenykedtem. De nem voltam sohasem Sopron város alkalmazottja, ahogy azt Egyetemünk Erdőmérnöki Kara által kiadott kötet rólam tévesen írta. Feleségem, Kubinszky Mihályné, sz. Kassay-Lehrner Éva volt a Sopron városi Tanácsnál 1963 és 1983 között építési csoportvezető főmérnök. S mivel feleségem előtte 1950 és 1963 között a Győri Tervező Vállalat soproni irodájában építész-tervezőként dolgozott, a soproni építkezések tekintetében az ő révén is sok érdekességre emlékszem. Winkler Barnabásnak köszönhetően 2006-ban „Az íón fejezet” címén megjelentethettem önéletrajzomat. Nem ennek részleteit akarom itt megismételni, hanem néhány Sopronnal kapcsolatos olyan emlékemet szeretném közzétetni, amelyekről úgy érzem, hogy a város építéstörténete témájában érdekesek lehetnek. Néhány eseményt, adatot szeretnék a feledéstől megóvni, néhány személyt az olvasóval megismertetni.